

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E FINANCAVE

QENDRA E TRAJNIMIT TË ADMINISTRATËS TATIMORE DHE DOGANORE

STUDIM

*EFEKTIVITETI I ZBATIMIT TË TVSH
TREGTIA ELEKTRONIKE (E-COMERCE)*

KY STUDIM U PËRGATIT NGA QENDRA E TRAJNIMIT TË ADMINISTRATËS
TATIMORE DHE DOGANORE

Tabela e Përmbajtjes

I. HYRJE E PËRGJITHSHME	4
II. PËRKUFIZIME	5
Si funksionon TVSH-ja?	5
III. LIGJI NR. 92/2014 PËR TVSH-NË DHE DIREKTIVA E TVSH (Përkufizime kryesore)	6
1. Përkufizimi i furnizimit të mallit	6
2. Mallra të Tjera (Pasuri e Trupëzuar)	7
3. Furnizimi i Mallrave Kundrejt Pagesës.....	7
4. Përmbledhje dhe Konkluzione	9
A. Pikat Kryesore të Harmonizimit	9
B. Diferencat dhe Shtesat e Ligjit Shqiptar	9
C. Diferencat e Direktivës së BE-së.....	9
IV. BE DHE E-COMERCE	10
Rregullat e reja:	10
Ndryshimet kryesore:	10
1. Transaksionet e mbuluara nga dispozitat e reja dhe ndryshimet e vitit 2021:	11
2. Aktet kryesore ligjore relevante për BE përfshijnë:.....	11
Çfarë bën Neni 14a?	132
3. Ndryshimi bazë i BE, Neni 14a, i Direktivës 2006/112 për TVSH.....	13
4. Heqja e pragut prej 150 EUR për përjashtimin nga detyrimet doganore duke filluar nga viti 2026	13
V. TVSH PËR TRANSAKSIONET E TREGTISË ELEKTRONIKE NË SHQIPËRI	14
1. Rregullat Aktuale Tatimore për e-commerce në Shqipëri	14
A. Shërbimet e Ofruara Elektronikisht (ESS) nga Jo-Rezidentët (TVSH Digjitale).....	14
B. Shitja e Mallrave (Shitjet në Distançë)	14
2. Përputhshmëria me praktikat e BE-së	15
A. Boshllëqet Ligjore dhe Rregullatore.....	16
1. Mungesa e Zbatimit të Mekanizmit OSS/IOSS për Mallrat	16
2. Përkufizimi i paqartë i "Shitjes në Distançë" dhe "Vendi i Furnizimit"	16
3. Mungesa e Përgjegjësisë së Platformave (Marketplace Liability)	16
B. Boshllëqet Administrative dhe Teknike	16
1. Vështirësia në Identifikimin e Shitësve Lokalë pa NIPT (Informalitet Lokal).....	16
2. Koordinimi i Pamjaftueshëm Ndërkombëtar (Shkëmbimi i Informacionit)	17
3. Pagesat Cash (Cash-on-Delivery)	17

VI. NDIKIMI I MUNGESËS SË TAKSIMIT TË DREJTË MBI TREGUN E BRENDSHËM DHE KONKURRENCËN	17
1. Deformimi i Konkurrencës	17
2. Dëmtimi i Bizneseve të Reja dhe Inovative	18
3. Efekti negativ në perceptimin e Sistemit Tatimor	18
4. Humbja e të Ardhurave Publike	18
a. <i>Shërbimet elektronike të ofruara nga kompanitë e huaja (B2C)</i>	18
b. <i>Shitjet e Mallrave në e-commerce</i>	18
c. <i>Mekanizmat më efektivë për mbledhjen e TVSH-së dhe uljen e evazionit</i>	19
• Mekanizmat Teknologjikë dhe Administrativë	19
• Mekanizmat Legjislativë dhe Strukturore	20
VII. APLIKIMI NGA SHQIPERIA I RREGULLAVE E-COMERCE TE BE	21
1. Harmonizimi Ligjor (Kudri Rregullator)	21
2. Kapacitetet dhe Sfidat e Zbatimit	21
3. Kudri ligjor dhe përafrimi	22
4. Kapaciteti i Zbatimit dhe sfidat aktuale	22
VIII. RRUGA MË E MIRË PËR SHQIPERINË PËR ZBATIMIN E RREGULLAVE TË BE LIDHUR ME E-COMERCE DHE TVSH	23
1. Përfundimi i Harmonizimit Ligjor (Transpozimi)	23
2. Transformimi digjital i Administratës Tatimore dhe Doganore	23
3. Forcimi i kapaciteteve njerëzore dhe ndërtimi i besimit	23
Përmbledhje e Veprimeve Kyçe	24
4. Sfidat aktuale	24
a. <i>Platforma e Deklarimit Unik (OSS / IOSS)</i>	24
b. <i>Integrimi i Doganës dhe Tatimeve (IOSS)</i>	25
c. <i>Përgatitja për Shkëmbimin e të Dhënave (Interoperabiliteti)</i>	25
5. Rruga përpara, Projektet dhe Asistenca	25
<i>Modeli i protokollit të veçantë që ka Mbreteria e Bashkuar si një alternativë</i>	26
<i>Modeli i Norvegjisë dhe Zvicrës</i>	27
IX. VËSHTRIM I SHKURTËR I ZHVILLIMEVE TË E-COMERCE NË VENDET FQINJE: MALI I ZI DHE SERBI	29
a. Harmonizimi Ligjor (Kapitulli 16)	29
b. Qasja Teknike dhe Zbatimi i OSS/IOSS	29
c. Përparesitë dhe Sfidat e Përbashkëta me Shqipërinë	30
X. TENDENCAT GLOBALE NË TAKSIMIN E E-COMMERCE	31
XI. BIBLIOGRAFIA	312

I. HYRJE

Shqipëria ka nënshkruar Marrëveshjen e Stabilizim – Asociimit (MSA), e cila hyri tërësisht në fuqi në prill të vitit 2009¹ dhe tashmë Shqipëria gëzon statusin e vendit kandidat për në Bashkimin Europian (BE). Marrja e statusit të vendit kandidat, nga qershori i vitit 2014, shënon një hap shumë të rëndësishëm në procesin e integritetit të Shqipërisë në BE, duke reflektuar ecurinë e reformave të ndërmarra dhe hapur rrugë procesit të plotë të aderimit në BE.

Aktualisht Shqipëria, pas hapjes së bisedimeve për përmbushjen e detyrimeve të anëtarësimit, është në fazën e intensifikimit të përpjekjeve për t'u bërë pjesë e BE. Për qëllime të procesit të negociatave, *acquis* i BE-së ndahet në 35 kapituj negociues (fusha politikash). Tatimin mbi Vlerën e Shtuar (TVSH) përfshihet në Kapitullin 16, i cili trajton *acquis* për tatimet dhe kërkon harmonizimin e legjislacionit tatimor të Shteteve Anëtare (dhe vendeve aderuese) me atë të BE-së kryesisht në fushën e tatimeve indirekte.

Për herë të parë TVSH, si një tatim indirekt, është zbatuar në Shqipëri, përmes ligjit nr.7928, datë 27.4.1995, i cili përfronte pjesërisht Direktivën e Këshillit 77/388/EEC të 17 majit 1977 për harmonizimin e ligjeve të Shteteve Anëtare lidhur me taksat mbi qarkullimin “Sistemi i përbashkët i tatimit mbi vlerën e shtuar”. Aktualisht është në fuqi ligji nr.92/2014, datë 24.7.2014 “Për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar” hartuar në kuadër të Projektit IPA 2007 “Mbështetje për Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve” të Shqipërisë për përafrimin e legjislacionit vendas me *Acquis Communautaire*. Ky ligj ka përafruar jo plotësisht DIREKTIVËN E KËSHILLIT 2006/112/KE datë 28 nëntor 2006 mbi sistemin e përbashkët të TVSH.

¹ <https://www.qbz.gov.al/eli/fz/2006/87/3e565b9e-375a-4884-9897-6e75854aa0c4>

II. PËRKUFIZIME

Çfarë është dhe si funksionon TVSH në Shqipëri dhe BE.

TVSH është:

- një tatim i përgjithshëm që, në parim, zbatohet për të gjitha aktivitetet tregtare që përfshijnë prodhimin dhe shpërndarjen e mallrave si dhe ofrimin e shërbimeve;
- një tatim mbi konsumin, sepse në fund mbartet nga konsumatori përfundimtar. Nuk është një ngarkesë mbi bizneset;
- e ngarkuar si përqindje e çmimit të shitjes në çdo fazë të procesit të prodhimit dhe shpërndarjes;
- e mbledhur pjesërisht nëpërmjet një sistemi pagesash të pjesshme, ku personat e tatueshëm (pra, bizneset e regjistruara për TVSH) zbresin nga TVSH-ja që kanë mbledhur shumën e tatimit që kanë paguar për blerjet e tyre nga persona të tjerë të tatueshëm për nevoja të veprimtarisë së tyre tregtare;
- neutrale, pasi barra e tatimit
- për konsumatorin përfundimtar është e njëjtë, pavarësisht numrit të transaksioneve të përfshira;
- një taksë indirekte, pasi mbledhet nga klientët (blerësit) si pjesë e çmimit të paguar për furnizuesit e mallrave ose shërbimeve (shitësit), të cilët e dorëzojnë këtë taksë tek autoritetet tatimore. Furnizuesit e mallrave ose shërbimeve konsiderohen si "persona të tatueshëm" për qëllime të TVSH-së, edhe pse taksa paguhet nga klienti.

TVSH-ja është gjithashtu një burim i rëndësishëm i të ardhurave për buxhetin e Shqipërisë dhe BE-së.

Si funksionon TVSH-ja?

Të gjithë tregtarët e regjistruar për TVSH marrin një numër TVSH-je. Ata duhet t'u japin klientëve një faturë ku tregohet sa TVSH është ngarkuar. Kështu, klienti e di sa TVSH ka paguar. Nëse klienti është gjithashtu një tregtar i regjistruar për TVSH, ai mund ta zbrisë këtë shumë nga TVSH-ja që ka mbledhur vetë dhe të paguajë pjesën e mbetur tek autoriteti tatimor.

Falë këtij sistemi, shmanget tatimi i dyfishtë dhe tatimi paguhet vetëm për vlerën e shtuar në secilën fazë të prodhimit dhe shpërndarjes. TVSH-ja përfundimtare që paguhet është pra shumën e TVSH-së së paguar në secilën fazë.

III. LIGJI NR. 92/2014 PËR TVSH-NË DHE DIREKTIVA E TVSH (Përkufizime kryesore)

1. Përkufizimi i furnizimit të mallit

Elementi	Neni 7 i Ligjit 92/2014	Neni 14 i Direktivës	Krahasimi
Përkufizimi bazë	Transferimi i së drejtës për të disponuar si pronar pasurinë e trupëzuar (Pika 1).	Transferimi i së drejtës për të disponuar pasurinë e trupëzuar si pronar (Pika 1).	Përputhshmëri e plotë. Ligji shqiptar ka adoptuar përkufizimin bazë të BE-së.
Transaksione specifike	Transaksionet e listuara në Pika 2 (a, b, c): Transferimi me urdhër publik/ligj, dhënia me qira/shitja me këste me kalim pronësie në fund, transferimi me komision.	Transaksionet e listuara në Pika 2 (a, b, c): Transferimi me urdhër publik/ligj, dorëzimi sipas kontratës me qira/shitje me këste (pronësia kalon në këstin e fundit), transferimi me komision.	Përputhshmëri e plotë. Transaksionet që konsiderohen "furnizim malli" janë identike.
Furnizimi i energjisë, ujit, etj.	Trajtohet si furnizim malli i trupëzuar (Pika 3).	Trajtohet si pasuri e trupëzuar (Neni 15(1)).	Përputhshmëri esenciale. Ndonëse në tekste të ndryshme (Neni 7(3) shqiptar kundrejt Neni 15(1) BE), thelbi është i njëjtë duke u trajtuar si mall.
Shtesa të Direktivës	Nuk ka dispozita ekuivalente në Nenin 7.	Pika 4 (brenda-BE shitjet në distancë, shitjet në distancë nga vende të treta) dhe Neni 14a (roli i ndërfaqes elektronike - marketplace).	Diferencë/Shtesë. Direktiva e BE-së përfshin rregulla specifike për tregtinë ndërkufitare dhe rolin e platformave elektronike, rregulla këto të shtuara pas hyrjes në fuqi të Ligjit 92/2014. Për Shqipërinë, si vend jo anëtar i BE-së, këto rregulla nuk janë direkt të zbatueshme, por mund të pasqyrohen në rregullimet e saj për importin.

2. Mallra të Tjera (Pasuri e Trupëzuar)

Elementi	Neni 8 i Ligjit 92/2014	Neni 15(2) i Direktivës së BE-së	Krahasimi
Të drejtat mbi Pasurinë e Paluajtshme	Përfshirja e të drejtave mbi pasurinë e paluajtshme që japin të drejtën e shfrytëzimit, me përjashtim të qiradhënies (shkronja a).	Përfshirja e "interesave të caktuara në pasurinë e paluajtshme" (shkronja a). Trajtohen si pasuri e trupëzuar sipas vlerësimit të Shteteve Anëtare.	Përputhshmëri me zbatim kombëtar. Neni 8 i Ligjit 92/2014 është një zbatim i drejtpërdrejtë i mundësisë së dhënë nga Direktiva e BE-së (Neni 15(2)) për të konsideruar këto interesa si pasuri të trupëzuar. Përjashtimi i qiradhënies është specifikuar qartë në ligjin shqiptar.
Të drejtat reale	Të drejtat reale që japin të drejtën e përdorimit mbi pasurinë e paluajtshme (shkronja b).	Të drejtat reale që i japin mbajtësit të tyre një të drejtë përdorimi mbi pasurinë e paluajtshme (shkronja b).	Përputhshmëri e plotë. Ligji shqiptar ka adoptuar këtë mundësi të Direktivës.
Aksionet/Të Drejtat Ekuivalente	Aksione/të drejta ekuivalente që japin të drejtën e pronësisë/posedimit mbi pasurinë e paluajtshme (shkronja c).	Aksione/interesa ekuivalente që japin të drejtën de jure ose de facto të pronësisë/posedimit mbi pasurinë e paluajtshme (shkronja c).	Përputhshmëri e plotë. Ligji shqiptar ka adoptuar këtë mundësi të Direktivës.

3. Furnizimi i Mallrave Kundrejt Pagesës

Elementi	Neni 9 i Ligjit 92/2014	Neni 16 i Direktivës së BE-së	Krahasimi
Furnizimi Kundrejt Pagesës (Baza)	Pika 1: Furnizuesi merr ose ka të drejtë të marrë pagesë (në para a në natyrë) direkt/indirekt.	Direktivë thekson rastet e aplikimit (Vetë-furnizimit) që konsiderohen kundrejt pagesës. Përkufizimi bazë i pagesës është në Nenin 2/1(a).	Përputhshmëri e plotë. Neni 9(1) i Ligjit 92/2014 sqaron qartë konceptin e "kundrejt pagesës", i cili në Direktivë nënkuptohet nga Neni 2.

Elementi	Neni 9 i Ligjit 92/2014	Neni 16 i Direktivës së BE-së	Krahasimi
Vetë-furnizimi/Përdorimi Privat	Pika 2(a): Përdorimi i mallrave të biznesit për qëllim privat/stafi, nëse është zbritur TVSH-ja.	Aplikimi i mallrave të biznesit për përdorim privat/stafi, ose për qëllime të ndryshme nga biznesi, konsiderohet furnizim me pagesë, nëse TVSH-ja ishte zbritur.	Përputhshmëri e plotë. Rregulli i vetë-furnizimit/përdorimit privat kur është zbritur TVSH-ja është identik.
Çregjistrimi	Pika 2(b): Të gjitha mallrat në pronësi gjatë çregjistrimit, nëse TVSH-ja ishte zbritur.	Nuk ka dispozitë të qartë ekuivalente në Nenin 16, por trajtohet në Nenin 18a të Direktivës.	Diferencë e vogël në vendndodhje. Ligji i Ligjit 92/2014 e ka përfshirë këtë rast në Furnizimin kundrejt Pagesës.
Vetë-furnizimi i prodhimit (Përdorimi për nevojat e biznesit)	Pika 2(c): Përdorimi i mallit të prodhuar/blerë, etj., kur blerja nga një tjetër nuk do të kishte të drejtë të plotë zbritjeje (përrjashtim, kufizim).	Nuk ka dispozitë të qartë ekuivalente në Nenin 16.	Shtesë/Sqarim i Ligjit 92/2014. Kjo pikë rregullon rastet e mallrave të krijuara brenda sipërmarrjes (p.sh. prodhim) që përdoren për qëllime ku blerja nga jashtë do të ishte e përrjashtuar/kufizuar. Shërben si masë anti-shmangie e qartë.
Përdorimi në sektor të përrjashtuar	Pika 2(ç): Përdorimi i mallit në një sektor aktiviteti të përrjashtuar (pa të drejtë zbritjeje), kur ka pasur të drejtë zbritjeje në blerje.	Nuk ka dispozitë të qartë ekuivalente në Nenin 16.	Shtesë/Sqarim i i Ligjit 92/2014. Rregullon ndryshimin e destinacionit të mallit brenda biznesit drejt një aktiviteti të përrjashtuar.
Përrjashtimet (Mostrat/Dhuratat)	Pika 3: Përdorimi si mostra (kampione) ose dhuratat me vlerë të vogël, nuk trajtohen si furnizim kundrejt pagesës. Pika 4: Vlera maksimale përrcaktohet nga Ministri i Financave.	Përdorimi i mallrave për biznes si mostra (samples) ose si dhurata me vlerë të vogël (gifts of small value) nuk trajtohet si furnizim me pagesë.	Përrputhshmëri e plotë. Ky përrjashtim është identik. Rregullimi i vlerës nga ministri është detaj i zbatimit.

4. Përmbledhje dhe Konkluzione

Referuar krahasimit të neneve të mësipërme dhe Raport Progresit 2024, mundet të thuhet se Ligji 92/2014 për TVSH-në në Shqipëri, është gjerësisht i harmonizuar me parimet bazë të Direktivës së TVSH-së të BE-së, veçanërisht në përkufizimet kryesore dhe trajtimin e rasteve të veçanta si vetëfurnizimi.

A. Pikat Kryesore të Harmonizimit:

1. Përkufizimi Bazë: Përkufizimi i "furnizimit të mallit" si transferim i së drejtës së disponimit si pronar është adoptuar drejtpërdrejt (Neni 7(1) - Neni 14(1)).
2. Transaksionet e Barazvlefshme: Transaksionet specifike (me urdhër publik, me këste, me komision) dhe trajtimi i energjisë/ujit si mall i trupëzuar janë plotësisht të harmonizuara.
3. Të Drejtat mbi Pasurinë e Paluajtshme: Neni 8 shqiptar është një zbatim i drejtpërdrejtë i mundësisë së dhënë Shteteve Anëtare (Neni 15(2)) për t'i trajtuar të drejtat e caktuara mbi pasurinë e paluajtshme si mall të trupëzuar.
4. Vetëfurnizimi (Neni 9 - Neni 16): Rregulli i vetë-furnizimit për qëllime private, kur TVSH-ja në hyrje është zbritur, është praktikisht identik. Përjashtimi i mostrave dhe dhuratave të vogla është gjithashtu i njëjtë.

B. Diferencat dhe Shtesat e Ligjit Shqiptar (Pikat e Qartësimit):

Ligji shqiptar shkon më tej se Neni 16 i Direktivës së BE-së duke përfshirë shprehimisht rastet e:

- Çregjistrimit (Neni 9(2)(b)).
- Vetëfurnizimit të prodhimit (Neni 9(2)(c)) dhe
- Ndryshimit të destinacionit të mallit në sektor të përjashtuar (Neni 9(2)(ç)).

Këto shtesa shërbejnë për të mbuluar boshllëqet potenciale fiskale, duke siguruar që mallrat për të cilat është zbritur TVSH-ja të tatohen në fund, edhe nëse përdoren për qëllime jofurnizimi apo në aktivitete të përjashtuara.

C. Diferencat e Direktivës së BE-së (Shtesat e Mëvonshme)

Direktiva e BE-së përfshin dispozita më të detajuara dhe të përditësuara për tregtinë elektronike dhe shitjet në distancë (Nenet 14(4) dhe 14a), të cilat reflektojnë tregun e brendshëm të BE-së. **Këto dispozita nuk janë ende pjesë e Ligjit 92/2014.**

IV. BE DHE E-COMERCE

Nga 1 korriku 2021, kanë filluar të zbatohen një sërë ndryshimesh në Direktivën 2006/112/EC (Direktiva e TVSH-së) që prekin rregullat e TVSH-së të aplikueshme për aktivitetet e-commerce ndërkufitare biznes-tek-konsumator (B2C). Këshilli i miratoi këto rregulla me Direktivën 2017/2455 në dhjetor 2017 dhe Direktivën 2019/1995 në nëntor 2019 (Direktivat e TVSH-së për e-commerce).

Arsyeja kryesore për këto ndryshime ishte kapërcimi i pengesave ndaj shitjeve online ndërkufitare, siç u njoftua në Komunikatën e Komisionit të vitit 2015 **"Një Strategji e Tregut të Vetëm Digjital për Evropën"** dhe Komunikatën e vitit 2016 mbi një plan veprimi për TVSH-në **"Drejt një zone të vetme të TVSH-së në BE – Koha për të vendosur"**. Në veçanti, ndryshimet adresojnë sfidat që vijnë nga regjimet e TVSH-së për shitjet në distancë të mallrave dhe nga importi i dërgesave me vlerë të vogël, përkatësisht:

- Meqenëse bizneset e BE-së, që shesin mallra online te konsumatorët fundorë të vendosur në Shtetet e tjera Anëtare, duhet të regjistrohen dhe të llogarisin TVSH-në në Shtetin Anëtar të konsumatorit kur shitjet e tyre tejkalojnë pragun e shitjeve në distancë, pra 35 000/100 000 EUR, kjo vendos një barrë të rëndësishme administrative mbi tregtarët dhe pengon zhvillimin e tregtisë online brenda BE-së.
- Meqenëse një përjashtim nga TVSH-ja jepet për importin e mallrave me vlerë të vogël deri në 22 EUR dhe ky përjashtim çon në praktika abuzive, Shtetet Anëtare humbasin një pjesë të të ardhurave të tyre tatimore.
- Meqenëse bizneset jashtë BE-së që shesin mallra nga vendet e treta te konsumatorët në BE mund të bëjnë furnizime pa TVSH në BE dhe nuk kërkohet të regjistrohen për TVSH, ato përfitojnë nga një avantazh i qartë tregtar në krahasim me konkurrentët e tyre të vendosur në BE.

Rregullat e reja:

- i vendosin bizneset e BE-së në një pozitë të barabartë me bizneset jashtë BE-së, të cilat sipas rregullave në fuqi para korrikut 2021 nuk duhet të ngarkonin TVSH;

- thjeshtojnë detyrimet e TVSH-së për bizneset e përfshira në e-commerce ndërkufitare dhe do të thellojnë tregun e vetëm të BE-së.

Ndryshimet kryesore:

- Duke pasur parasysh suksesin e Mini Sportelit të Vetëm (MOSS) të TVSH-së, që lejon furnizuesit e shërbimeve të telekomunikacionit, transmetimit dhe të furnizuara në mënyrë elektronike (TBE) të regjistrohen për TVSH në një Shtet Anëtar dhe të llogarisin në atë Shtet Anëtar TVSH-në e detyruar në Shtetet e tjera Anëtare, ky sistem zgjerohet në shërbime të tjera B2C, në shitjet në distancë brenda Komunitetit të mallrave, si dhe në furnizime të caktuara të brendshme të mallrave, duke rezultuar kështu në një Sportel të Vetëm (OSS) më të madh.

- Pragu ekzistues për shitjet në distancë brenda Komunitetit të mallrave shfuqizohet dhe zëvendësohet me një prag të ri në mbarë BE-në prej 10 000 EUR nën të cilin furnizimet e shërbimeve TBE dhe shitjet në distancë brenda Komunitetit të mallrave mund të mbeten subjekt i TVSH-së në Shtetin Anëtar ku personi i tatueshëm që furnizon ato shërbime TBE është themeluar ose ku ato mallra ndodhen në kohën kur fillon dërgimi ose transporti i tyre;
- Futen dispozita të veçanta ku një biznes që “lehtëson furnizimet” përmes përdorimit të një ndërfaqeje elektronike online konsiderohet, për qëllime të TVSH-së, se i ka marrë dhe furnizuar vetë mallrat ("furnizues i supozuar");
- Përfshirja nga TVSH-ja në import i dërgesave të vogla deri në 22 EUR hiqet dhe krijohet një skemë e re speciale për shitjet në distancë të mallrave të importuara nga territore të treta ose vende të treta me një vlerë të brendshme që nuk tejkalon 150 EUR, dhe kjo referohet si Sporteli i Vetëm i Importit (IOSS);
- Futen masa thjeshtimi për shitjet në distancë të mallrave të importuara në dërgesa që nuk tejkalojnë 150 EUR, në rast se nuk përdoret IOSS (marrëveshje të veçanta);
- Futen kërkesa të reja për mbajtjen e regjistrave për bizneset që lehtësojnë furnizimet e mallrave dhe shërbimeve përmes përdorimit të një ndërfaqeje elektronike, përfshirë kur ndërfaqja elektronike nuk është një furnizues i supozuar.

1. Transaksionet e mbuluara nga dispozitat e reja dhe ndryshimet e vitit 2021:

1. Shitjet në distancë të mallrave të importuara nga territore të treta ose vende të treta të kryera nga furnizuesit dhe furnizuesit e supozuar (të përcaktuar në nënparagrafin e dytë të Nenit 14(4) të Direktivës së TVSH-së), përveç mallrave që i nënshtrohen detyrave të akcizës;
2. Shitjet në distancë brenda Komunitetit të mallrave të kryera nga furnizuesit ose furnizuesit e supozuar (të përcaktuar në nënparagrafin e parë të Nenit 14(4) të Direktivës së TVSH-së);
3. Shitjet e brendshme të mallrave nga furnizuesit e supozuar (shih Nenin 14a(2) të Direktivës së TVSH-së);
4. Furnizimet e shërbimeve nga persona të tatueshëm që nuk janë të themeluar brenda BE-së ose nga persona të tatueshëm të themeluar brenda BE-së por jo në Shtetin Anëtar të konsumit tek persona jo të tatueshëm (konsumatorë fundorë).

2. Aktet kryesore ligjore relevante për BE përfshijnë:

- Direktiva e Këshillit 2017/2455, e datës 5 dhjetor 2017, për ndryshimin e Direktivës 2006/112/KE dhe Direktivës 2009/132/KE sa i përket disa detyrimeve të TVSH për furnizimin e shërbimeve dhe shitjet në distancë të mallrave;
- Rregullorja Zbatuese e Këshillit (BE) Nr. 282/2011 që përcakton masat zbatuese për Direktivën 2006/112/EC mbi sistemin e përbashkët të tatimit mbi vlerën e shtuar, e ndryshuar me Rregulloren Zbatuese të Këshillit (BE) 2017/2459 dhe Rregulloren Zbatuese të Këshillit (BE) 2019/2026 (Rregullorja Zbatuese e TVSH-së);
- Rregullorja e Këshillit (BE) Nr. 904/2010 për bashkëpunimin administrativ dhe luftimin e mashtrimit në fushën e tatimit mbi vlerën e shtuar, e ndryshuar me Rregulloren e Këshillit (BE) 2017/2454 (Rregullorja e Bashkëpunimit Administrativ);
- Rregullorja Zbatuese e Komisionit (BE) 2020/194 e 12 shkurtit 2020 që përcakton rregulla të detajuara për zbatimin e Rregullores së Këshillit (BE) Nr. 904/2010 në lidhje me skemat e veçanta për personat e tatueshëm që furnizojnë shërbime për persona jo të tatueshëm, që

kryejnë shitje në distancë të mallrave dhe furnizime të caktuara të brendshme të mallrave. etj.

3. Ndryshimi bazë, Neni 14a, i Direktivës 2006/112.

Ndryshimi bazë i BE, është Neni 14a, i shtuar në Direktivën 2006/112 për TVSH.

Personat e tatueshëm që lehtësojnë shitjet në distancë të mallrave përmes përdorimit të një ndërfaqeje elektronike (EI) do të përfshihen në mbledhjen e TVSH-së për ato shitje. Në këtë drejtim, u miratua Neni 14a, në Direktivën e TVSH-së, e cila parashikon që këta persona të tatueshëm supozohet në rrethana të caktuara se i kryejnë vetë furnizimet dhe do të jenë përgjegjës për llogaritjen e TVSH-së për këto shitje (dispozita e furnizuesit të supozuar).

Personi i tatueshëm që lehtëson furnizimin e mallrave përmes përdorimit të një ndërfaqeje elektronike siç është një treg online (marketplace), platformë, portal ose mjete të ngjashme, është furnizuesi i supozuar.

Termi 'mjete të ngjashme' synon të mbulojë çdo teknologji aktuale dhe të ardhshme që do të lejonte përfundimin e shitjes në mënyrë elektronike:

1. të mallrave të importuara përmes shitjeve në distancë nga territore të treta ose vende të treta në dërgesa me një vlerë të “brendshme” që nuk kalon 150 EUR, shpesh të referuara si mallra me vlerë të vogël – Neni 14a(1), ose
2. të furnizimeve të mallrave brenda Komunitetit nga një person i tatueshëm i pa-themeluar atje tek një person jo i tatueshëm. Si furnizimet e brendshme ashtu edhe shitjet në distancë brenda Komunitetit të mallrave mbulohen nga Neni 14a(2).

Me fjalë të tjera, personi i tatueshëm që lehtëson furnizimin përmes përdorimit të një ndërfaqeje elektronike bëhet një furnizues i supozuar për furnizimet e mëposhtme të bëra përmes ndërfaqes së tij elektronike:

- Mallra në dërgesa me një “vlerë të brendshme” që nuk kalon 150 EUR të furnizuara për një klient në BE dhe të importuara në BE, pavarësisht nëse furnizuesi/shitësi themelor është i themeluar në BE apo jashtë BE-së;
- Mallra që ishin çliruar tashmë në qarkullim të lirë në BE dhe mallra që ndodhen në BE dhe këto mallra furnizohen te klientët në BE, pavarësisht vlerës së tyre, kur furnizuesi/shitësi themelor nuk është i themeluar në BE.

Si rrjedhojë, personi i tatueshëm që lehtëson furnizimin përmes përdorimit të një ndërfaqeje elektronike nuk do të konsiderohet një furnizues i supozuar për transaksionet që përfshijnë:

- Mallra në dërgesa ku vlera e brendshme kalon 150 EUR të importuara në BE, pavarësisht se ku është themeluar furnizuesi/shitësi themelor;
- Mallra që ishin çliruar tashmë në qarkullim të lirë në BE dhe mallra që ndodhen në BE dhe furnizohen te klientët në BE, pavarësisht vlerës së tyre, ku furnizuesi/shitësi themelor është i themeluar në BE.

Mallrat e vendosura në një magazinë doganore në BE, janë tashmë në territorin e BE-së dhe për rrjedhojë, ato nuk mund të konsiderohen se janë dërguar nga vende të treta ose territore të treta siç kërkohet për t'u mbuluar nga koncepti i shitjeve në distancë të mallrave të importuara.

Çfarë bën Neni 14a?

Neni i ri 14a, i cili fut një dispozitë supozimi për qëllime të TVSH-së ('dispozita e furnizuesit të supozuar'), parashikon që personi i tatueshëm që lehtëson furnizimin do të supozohet se i ka marrë dhe furnizuar vetë mallrat (i ashtuquajturi furnizues i supozuar).

Kjo do të thotë se furnizimi i vetëm nga furnizuesi (i ashtuquajturi furnizuesi themelor) që shet mallra përmes një ndërfaqeje elektronike te konsumatori fundor (furnizimi B2C) ndahet në dy furnizime:

1. Një furnizim nga furnizuesi themelor te ndërfaqja elektronike (furnizim i supozuar B2B - biznes-tek-biznes), i cili trajtohet si një furnizim pa transport, dhe
2. Një furnizim nga ndërfaqja elektronike te klienti (furnizim i supozuar B2C - biznes-tek-konsumator), i cili është furnizimi të cilit i alokohet transporti.

Rezultati i kësaj dispozite të furnizuesit të supozuar është se personi i tatueshëm që lehtëson furnizimin përmes një ndërfaqeje elektronike trajtohet për qëllime të TVSH-së sikur ai të jetë furnizuesi aktual i mallrave. Kjo nënkupton se ai do të konsiderohet për qëllime të TVSH-së se i ka blerë mallrat nga furnizuesi themelor dhe i ka shitur ato më pas te klienti.

4. Heqja e pragut prej 150 EUR për përjashtimin nga detyrimet doganore duke filluar nga viti 2026

Komisioni European ka njoftuar arritjen e marrëveshjes politike nga Shtetet Anëtare të BE-së në Këshill, për heqjen e pragut prej 150 EUR për përjashtimin nga detyrimet doganore, duke transformuar mënyrën se si trajtohen mallrat e e-commerce.

Kjo marrëveshje, përbën një hap kyç drejt modernizimit dhe thjeshtimit të operacioneve doganore të BE-së, duke mbështetur konkurrencën e ndershme dhe kushte të barabarta në tregtinë me pakicë dhe e-commerce.

Aktualisht, pakot me vlerë nën 150 EUR të dërguara nga një vend i tretë drejt konsumatorëve në BE përjashtohen nga detyrimet doganore, ndonëse i nënshtrohen TVSH-së dhe deklarimeve doganore. Duke pasur parasysh evoluimin e modelit të e-commerce, ky përjashtim nuk është më i justifikuar dhe krijon konkurrencë të pandershme. Heqja e pragut synon të krijojë kushte të barabarta ndërmjet e-commerce (importeve direkte të pakove individuale deri në 150 EUR) dhe tregtisë tradicionale (importeve të mallrave në sasi të mëdha).

Duke adresuar prapun prej 150 EUR dhe duke thjeshtuar llogaritjen e detyrimeve, BE-ja rikonfirmon angazhimin e saj për të nxitur një mjedis tregtar konkurrues dhe dinamik, të përshtatshëm me peizazhin në ndryshim të tregtisë globale. Kjo marrëveshje historike hap rrugën për një regjim doganor më të thjeshtëzuar, më transparent dhe më të drejtë.

V. TVSH PËR TRANSAKSIONET E TREGTISË ELEKTRONIKE NË SHQIPËRI

Rregullat aktuale tatimore për transaksionet e tregtisë elektronike (e-commerce) në Shqipëri janë në proces të vazhdueshëm përafrimi me praktikat e BE, veçanërisht në fushën e TVSH-së.

Aktualisht, fokusi kryesor i rregulloreve shqiptare për e-commerce bie mbi TVSH-në për shërbimet digjitale nga kompanitë e huaja.

1. Rregullat Aktuale Tatimore për e-commerce në Shqipëri

Legjislacioni tatimor shqiptar (kryesisht Ligji Nr. 92/2014 "Për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar" dhe aktet nënligjore) trajton transaksionet e tregtisë elektronike në dy kategori kryesore:

A. Shërbimet e Ofruara Elektronikisht (ESS) nga Jo-Rezidentët (TVSH Digjitale)

Kjo është masa më konkrete dhe më e harmonizuar me BE-në (Direktiva e TVSH-së për shërbimet digjitale) e miratuar në Shqipëri:

Elementi	Rregulli në Shqipëri
Vendi i Furnizimit	Vendi i furnizimit është Shqipëria (atje ku është vendosur konsumatori/marrësi i shërbimit).
Detyrimi i TVSH-së	Kompanitë ndërkombëtare (jo-rezidente) që ofrojnë shërbime elektronike (si abonimet, softueri, aplikacionet, hosting, shërbimet streaming, etj.) tek klientët finalë (B2C) në Shqipëri, janë të detyruara të paguajnë TVSH-në në Shqipëri.
Norma e TVSH-së	Norma standarde e TVSH-së është 20% .
Regjistrimi/Deklarimi	Kompanitë jo-rezidente duhet të regjistrohen për TVSH në Shqipëri dhe të deklarojnë e paguajnë TVSH-në e mbledhur. Në praktikë, kjo shpesh kërkon emërimin e një përfaqësuesi tatimor (fiskal) në Shqipëri.

B. Shitja e Mallrave (Shitjet në Distançë)

Për shitjen e mallrave nga jashtë drejt konsumatorëve shqiptarë (B2C), rregulli i vjetër doganor vazhdon të mbizotërojë.

Importi i Mallrave. TVSH-ja dhe detyrimet doganore, nëse ka, llogariten dhe paguhën në pikën e hyrjes (në doganë) nga operatori logjistik ose shërbimi postar, bazuar në vlerën e importit, përpara se malli të çlirohet tek konsumatori.

Pragu i Vlerës së Ulët. Rregulla përjashtuese ose të thjeshtuara për mallrat me vlerë shumë të ulët (nën 22 EU) ekzistojnë, por ato ndryshojnë nga sistemi i thjeshtuar i BE-së (IOSS), i cili e heq pagesën e TVSH-së në doganë.

2. Përputhshmëria me praktikat e BE-së

Ligji shqiptar i TVSH-së shpesh theksohet si pjesërisht i përafruar me Direktivën e Këshillit të BE-së 2006/112/KE, por ka dallime thelbësore, veçanërisht në fushën e e-commerce:

Fusha	Praktika e BE-së (Nga Korriku 2021)	Statusi në Shqipëri
1. Shërbimet Digjitale (ESS)	Vendi i furnizimit është vendi i konsumatorit (B2C). Mund të përdoret sistemi OSS (One Stop Shop) për deklarim të centralizuar.	E Përafruar. Shqipëria zbaton parimin e destinacionit, duke detyruar jo-rezidentët të paguajnë 20% TVSH. Nuk përdor sistem OSS Kërkohej regjistrim standard ose përfaqësues fiskal.
2. Shitja e Mallrave (B2C)	Vendi i furnizimit është vendi i konsumatorit. OSS/IOSS përdoret për të thjeshtuar deklarimin e TVSH-së për shitjet në distancë dhe importet e vogla (≤ 150 €).	Nuk është përafruar. Mungon sistemi i thjeshtuar si IOSS për importet me vlerë të ulët. TVSH-ja (dhe dogana) paguhet si rregull në doganë.
3. Sistemi i Deklarimit	OSS/IOSS – Lejon një regjistrim dhe një deklarim të vetëm në një shtet anëtar për shitjet në të gjithë BE-në.	Nuk zbatohet. Shqipëria (si vend jo-anëtar) nuk ka qasje në sistemet e IT-së të BE-së. Bizneset shqiptare që shesin në BE, duhet të regjistrohen në çdo shtet anëtar ose të përdorin një Përfaqësues Fiskal për të hyrë në sistemin IOSS.

Si përfundim, Shqipëria ka bërë një hap të rëndësishëm duke vendosur taksimin e shërbimeve digjitale nga jashtë, gjë që rrit harmonizimin ligjor. Megjithatë, Shqipëria ende nuk ka adoptuar plotësisht kuadrin e BE-së për taksimin e shitjes së mallrave në distancë (modeli IOSS/OSS) dhe si një vend jo-anëtar, nuk ka qasje në sistemet elektronike të BE-së.

3. Boshllëqet kryesore ligjore dhe administrative që mundësojnë evazionin fiskal në këtë sektor

Megjithë përpjekjet për harmonizim të ligjeve, sektori i tregtisë elektronike (e-commerce) në Ballkanin Perëndimor, përfshirë Shqipërinë, mbetet një burim i rëndësishëm i evazionit fiskal. Kjo ndodh kryesisht për shkak të natyrës ndërkufitare të tregtisë, prapambetjes në digjitalizimin e plotë të shërbimeve tatimore dhe mungesës së koordinimit ndërkombëtar.

A. Boshllëqet Ligjore dhe Rregullatore

1. Mungesa e Zbatimit të Mekanizmit OSS/IOSS për Mallrat

- Boshllëku: Ende nuk është futur një sistem i thjeshtuar (i ngjashëm me IOSS të BE-së) për mallrat me vlerë të ulët. Kjo do të thotë që mallrat e dërguara në B2C (Business-to-Consumer) shpesh hyjnë në vend pa TVSH (duke përfituar nga pragjet e vjetra të përjashtimit doganor) ose TVSH-ja nuk mbledhet në mënyrë efikase në kufi.
- Si Ndikon: Bizneset e huaja i shmangin detyrimet e TVSH-së në vend, duke dëmtuar konkurrencën e tregtarëve vendas. Konsumatori shpesh nuk di nëse TVSH-ja është paguar apo jo, ose malli mund të deklarohet me një vlerë më të ulët se ajo reale (undervaluation) për të shmangur taksat doganore dhe TVSH-në.

2. Përkufizimi i paqartë i "Shitjes në Distançë" dhe "Vendi i Furnizimit"

- Boshllëku: Edhe pse ka përpjekje për të adresuar shërbimet digjitale, ka ende paqartësi për aplikimin e rregullave të TVSH-së kur tregtia kryhet përmes platformave të ndërmjetme (p.sh, shitësit përdorin rrjetet sociale për të reklamuar, por pagesa bëhet direkt).
- Si Ndikon: Mbetet e vështirë të përcaktohet kush është "personi i tatueshëm" (shitësi real apo platforma) dhe në cilin vend duhet të paguhet TVSH-ja, duke lejuar shitësit të zhvendosin vendin e transaksionit në juridiksione me taksa më të ulëta ose inekzistente.

3. Mungesa e Përgjegjësisë së Platformave (Marketplace Liability)

- Boshllëku: Ligji 92/2014 nuk detyron në mënyrë të qartë platformat e mëdha online (si Amazon, eBay, AliBaba, etj., ose platformat lokale) të mbajnë përgjegjësi për mbledhjen e TVSH-së në emër të shitësve të vegjël të huaj.
- Si Ndikon: Platformat shpesh veprojnë si ndërmjetës të thjeshtë dhe nuk janë palë tatimore. Kjo bën që autoritetet tatimore të detyrohen të ndjekin qindra apo mijëra shitës të vegjël individualë vendas dhe të huaj, gjë që është praktikisht e pamundur.

B. Boshllëqet Administrative dhe Teknike

1. Vështirësia në Identifikimin e Shitësve Lokalë pa NIPT (Informalitet Lokal)

- Boshllëku: Një pjesë e madhe e tregtisë elektronike B2C brenda vendit kryhet nga individë ose subjekte të paregjistruara, kryesisht përmes rrjeteve sociale (Instagram, Facebook Marketplace) duke përdorur pagesat "cash-on-delivery" (COD) ose transferta bankare private.
- Si Ndikon: Këta shitës shmangin plotësisht TVSH-në, tatimin mbi fitimin dhe kontributet shoqërore, duke qëndruar jashtë faturimit dhe sistemeve tatimore.

2. Koordinimi i Pamjaftueshëm Ndërkombëtar (Shkëmbimi i Informacionit)

- Boshllëku: Shqipëria nuk ka marrëveshje efikase dhe të shpejtë për shkëmbimin automatik të informacionit tatimor për transaksionet e e-commerce (për shembull, të dhënat e shitësve që përdorin serverë të huaj).
- Si Ndikon: Administrata Tatimore e Shqipërisë, e ka të vështirë të verifikojë nëse një kompani e huaj ka deklaruar me saktësi shitjet e saj tek konsumatorët vendas.

3. Pagesat Cash (Cash-on-Delivery)

- Boshllëku: Përdorimi i gjerë i pagesave me para në dorë "cash-on-delivery" (COD) brenda tregtisë elektronike e bën të vështirë monitorimin e qarkullimit dhe fsheh transaksionet nga dixhitalizimi i faturave (fiskalizimi).
- Si Ndikon: Përdorimi i parave në dorë (cash) krijon një hendek midis të dhënave të shitjes dhe pagesës, duke lehtësuar nënvlerësimin e qarkullimit real.

Për të adresuar këto boshllëqe, nevojitet jo vetëm përafrimi i ligjeve me ato të BE-së (**sidomos për IOSS**), por edhe investime në sisteme më të sofistikuar të monitorimit të pagesave dhe koordinim më i fortë me ofruesit e shërbimeve të pagesave dhe logjistikës.

VI. NDIKIMI I MUNGESËS SË TAKSIMIT TË DREJTË MBI TREGUN E BRENDSHËM DHE KONKURRENCËN

Mungesa e taksimit të drejtë dhe evazoni fiskal në sektorin e tregtisë elektronike (e-commerce) në Shqipëri ka një ndikim të drejtpërdrejtë dhe negativ në tregun e brendshëm dhe konkurrencën. Ky fenomen krijon një fushë loje të pabarabartë, ku bizneset e ndershme penalizohen.

Ndikimet kryesore janë:

1. Deformimi i Konkurrencës (Konkurrenca e Pandershme)

Ky është ndikimi më i dëmshëm dhe më i dukshëm.

- Pabarazia e Kostos: Bizneset lokale, të regjistruara për TVSH-në (me qarkullim mbi 10 milionë Lekë), duhet të paguajnë 20% TVSH, si dhe tatimin mbi të ardhurat, kontributet e sigurimeve shoqërore dhe të gjitha taksat vendore. Nga ana tjetër, shitësit informalë (shpesh duke përdorur rrjetet sociale dhe para në dorë "cash-on-delivery" COD) ose kompanitë e huaja që i shmangen detyrimeve doganore/TVSH-së në import, e kanë koston totale të shitjes deri në 20% më të ulët.
- Avantazhi i shtesë: Të gjithë shitësit (formalë, informalë, apo të huaj) shesin të njëjtin produkt. Por, ata që evadojnë taksat mund t'i ofrojnë mallrat e tyre me çmime më të ulëta, duke detyruar bizneset e rregullta shqiptare të:
 - Ulin marzhin e fitimit për të qenë konkurrues.
 - Mbyllin aktivitetin nëse nuk përballojnë dot konkurrencën.

2. Dëmtimi i Bizneseve të Reja dhe Inovative

- Përdorimi i Paligjshëm i COD: Bizneset e reja formale në Shqipëri që fillojnë me e-commerce, investojnë në platforma, fiskalizim dhe logjistikë. Ata detyrohen të konkurrojnë me shitës që i shmangin të gjitha këto kosto duke përdorur *cash-on-delivery* në mënyrë informale (pa faturë apo kupon fiskal).
- Mungesa e Motivimit për Formalizim: Sa kohë që evazoni penalizohet lehtësisht, sipërmarrësit e vegjël nuk kanë motiv të rriten dhe të regjistrohen si tatimpagues të TVSH-së, duke mbajtur ekonominë në informalitet.

3. Efekti negativ në perceptimin e Sistemit Tatimor

- Mosbesimi: Kur bizneset shohin që Administrata Tatimore nuk është në gjendje të kontrollojë evazionin në e-commerce, krijohet një ndjenjë mosbesimi dhe pandëshkueshmërie.
- Inkurajimi i Evazionit: Disa biznese, duke parë që konkurrenca e tyre vepron në mënyrë informale dhe e pandëshkuar, mund të shtyhen të kopjojnë praktikën e evazive për të mbijetuar.

Në thelb, mungesa e taksimit të drejtë mbi tregtinë elektronike po e penalizon biznesin e rregullt shqiptar duke i dhënë një avantazh të padrejtë shitësit informal dhe atij të huaj që nuk zbaton rregullat. Kjo pengon zhvillimin e një tregu modern, formal dhe të bazuar në teknologji, duke e kthyer e-commerce në një motor të informalitetit, në vend të një motori të rritjes ekonomike.

4. Humbja e të Ardhurave Publike

Kjo çështje është një sfidë globale, por ka disa aspekte specifike për Shqipërinë, veçanërisht në dy drejtime kryesore:

a. Shërbimet elektronike të ofruara nga kompanitë e huaja (B2C)

Administrata Tatimore Shqiptare (DPT) ka bërë hapa për të adresuar këtë, por zbatimi mbetet sfidues:

- Detyrimi i Regjistrimit: DPT ka njoftuar se kompanitë ndërkombëtare që ofrojnë shërbime elektronike (si telekomunikacion, hostim faqesh, shkarkim filmash, muzikë, etj.) për individë apo biznese të paregjistruara për TVSH në Shqipëri, kanë detyrimin të regjistrohen për TVSH dhe të paguajnë TVSH.
- Humbja Potenciale: Nëse këto kompani të huaja nuk regjistrohen dhe nuk deklarojnë/paguajnë TVSH-në, atëherë këto të ardhura shkojnë në humbje për buxhetin e shtetit. Për shkak të natyrës ndërkufitare dhe vështirësisë së kontrollit të transaksioneve B2C (Business-to-Consumer) të shërbimeve dixhitale, zbatimi efektiv është i vështirë.

b. Shitjet e Mallrave në e-commerce

Humbja e të ardhurave mund të ndodhë në disa mënyra:

- Importet e Mallrave (Blerjet nga Konsumatorët Shqiptarë Online): Si rregull, të gjitha importet e mallrave i nënshtrohen TVSH-së prej 20%. Në shumë vende, shitjet e mallrave me vlerë të vogël nga jashtë përjashtoheshin nga TVSH-ja deri në një farë pragu, por ky rregull po ndryshon globalisht (siç ka bërë BE).
 - Sfidë: Kontrolli i plotë i pakove të vogla të blera online dhe sigurimi që TVSH-ja paguhet saktësisht (ose nga shitësi, ose nga dogana) për çdo blerje individuale shpesh shkakton humbje masive të të ardhurave, e njohur si "VAT gap" në e-commerce.
- Informaliteti në e-commerce brenda vendit: Bizneset lokale, veçanërisht shitësit e vegjël online (përmes rrjeteve sociale ose platformave të tjera), mund të operojnë pa u regjistruar për TVSH (pragu minimal i regjistrimit për TVSH në Shqipëri është 10,000,000 leke qarkullim vjetor) ose pa deklaruar saktësisht qarkullimin e tyre real, duke çuar në humbje të të ardhurave nga TVSH-ja, Tatimi mbi të Ardhurat dhe kontributet shoqërore/shëndetësore.

Megjithëse nuk ka të dhëna të drejtpërdrejta sasiore publike për shifrën e saktë të humbjes së TVSH-së nga e-commerce në Shqipëri. Fakti që Administrata Tatimore ka bërë njoftime specifike për kompanitë e huaja që shesin shërbime dixhitale tregon se ky segment shihet si një burim i padeklaruar i të ardhurave. Për më tepër, informaliteti dhe vështirësia në tatimin e importeve të vogla online janë sfida të njohura që ndikojnë në të ardhurat kombëtare.

c. Mekanizmat më efektivë për mbledhjen e TVSH-së dhe uljen e evazionit

Mbledhja efektive e TVSH-së dhe ulja e evazionit janë ndër prioritetet kryesore të çdo administrate tatimore. Disa nga mekanizmat më efektivë, ndahen në qasje teknologjike/administrative dhe reforma legislative/strukture:

- Mekanizmat Teknologjikë dhe Administrativë

Këto masa synojnë të rrisin transparencën dhe të bëjnë pothuajse të pamundur fshehjen e transaksioneve.

1. Fiskalizimi i Transaksioneve (e-invoicing)

Ky është ndoshta mekanizmi më modern dhe më efektiv aktualisht që:

- Kërkon që çdo transaksion shitjeje (faturë) të gjenerohet dhe të transmetohet në kohë reale (ose pothuajse në kohë reale) në sistemin qendror të Administratës Tatimore.
- Eliminon faturat false dhe mos-deklarimin e shitjeve (evazionin nga shitjet) duke ofruar një pamje të plotë të të gjitha transaksioneve në ekonomi. Përmirëson ndjeshëm procesin e kontrollit dhe rimbursimit të TVSH-së.

2. Analiza e Riskut e Bazuar në të Dhëna (Data Analytics)

Përdorimi gjithnjë e në rritje i softuerëve të avancuar për të analizuar dhe krahasuar të dhënat e deklaruara të TVSH-së me informacione të tjera (si librat e blerjeve/shitjeve, deklaratat doganore, transaksionet bankare, dhe faturat e fiskalizuara), identifikon më shpejt parregullsitë, si p.sh.,

raportet e pazakonta të shitjeve/blerjeve, kërkesat e rreme për kreditim TVSH-je, ose mosdeklarimin e transaksioneve me palë të lidhura. Kjo i mundëson administratës të kryejë kontrolle të synuara dhe jo kontrolle të rastësishme.

3. Sistemi i Rimbursimit të Shpejtë të TVSH-së

Rimbursimi i shpejtë i TVSH-së për bizneset që përmbushin kriteret të caktuara të rrezikut të ulët dhe që kanë historik të mirë të zbatimit, ndihmon në uljen e informalitetit duke **motivuar** bizneset të deklarojnë saktë blerjet e tyre për të përfituar kreditimin dhe rimbursimin, si dhe përmirëson likuiditetin e bizneseve eksportuese.

- Mekanizmat Legjislativë dhe Strukturore

4. Prag i Lartë dhe Norma e Vetme e TVSH-së

Mbajtja e një pragu të lartë të regjistrimit për TVSH-në (siç është në Shqipëri, 10 milionë lekë) përjashton shumë biznese të vogla nga sistemi kompleks i TVSH-së duke reduktuar kostot administrative për bizneset e vogla dhe i lejon administratës të përqendrohet tek tatimpaguesit e mëdhenj, ku rreziku i evazionit është më i lartë.

Ndërkohë, aplikimi i një norme standarde të TVSH-së (si psh 20%) me përjashtime dhe reduktime minimale ul ndjeshëm kompleksitetin, lehtëson administrimin dhe ulur mundësitë për evazion përmes klasifikimit të gabuar të mallrave/shërbimeve.

5. Zbatimi i Mekanizmit të Vjeljes së Kundërt (Reverse Charge)

Përdoret kryesisht në transaksionet ndërkufitare të shërbimeve, ose për mallra/shërbime me rrezik të lartë evazionit (p.sh., ndërtimi, shitja e lëndëve të para). Detyrimi për llogaritjen dhe pagimin e TVSH-së i kalon blerësit, jo shitësit.

Si rezultat, kundërsulmohen skemat e evazionit të tipit "karusel" të TVSH-së, pasi blerësi nuk mund të kërkojë kreditim TVSH-je që nuk është paguar kurrë nga shitësi.

6. Rregullat e MOSS/OSS për E-commerce (Modeli European)

- Si Funksionon: Për TVSH-në mbi shitjet e shërbimeve/mallrave dixhitale (B2C) nga kompanitë e huaja, zbatohet modeli ku shitësi regjistrohet vetëm në një vend (One Stop Shop) dhe TVSH-në e deklaron sipas vendit ku ndodhet konsumatori.
- Përfitimi: Zgjeron bazën tatimore duke detyruar kompanitë ndërkombëtare që shesin tek konsumatorët shqiptarë të regjistrohen dhe të paguajnë TVSH-në në Shqipëri (një sfidë e adresuar edhe nga DPT).

Duke kombinuar këto masa, veçanërisht fiskalizimin me analizën e të dhënave dhe një sistem të shëndetshëm rimbursimi, mund të arrihet një përmirësim i ndjeshëm në mbledhjen e TVSH-së dhe uljen e evazionit.

VII. APLIKIMI NGA SHQIPERIA I RREGULLAVE E-COMMERCE TE BE

Shqipëria ka bërë hapa thelbësorë drejt aplikimit të rregullave të e-commerce të Bashkimit Evropian, por ka ende sfida dhe punë për t'u bërë.

1. Harmonizimi Ligjor (Kuatru Rregullator)

Shqipëria ka përafuar legjislacionin e saj me Direktivën e BE-së për Tregtinë Elektronike (Direktiva 2000/31/EC) dhe direktivat e lidhura me të. Kjo do të thotë se baza ligjore ekziston dhe është në thelb e harmonizuar me parimet kryesore të BE-së. Sikurse thamë më lart Ligji shqiptar i TVSH-së shpesh theksohet si pjesërisht i përafuar me Direktivën e Këshillit të BE-së 2006/112/KE, por duhen eliminuar dallimet thelbësore, veçanërisht në fushën e e-commerce

Agjenda Kombëtare Digjitale (2022-2026) tregon një angazhim strategjik për zhvillimin e e-commerce dhe ekonomisë digjitale.

2. Kapacitetet dhe Sfidat e Zbatimit

Kapacitetet praktike dhe zbatimi i plotë mbeten sfida:

- Nevojitet përmirësim i vazhdueshëm në mbulimin dhe shpejtësinë e internetit, sidomos në zonat rurale, për të mbështetur një treg e-commerce në rritje.
- Sigurimi i transaksioneve, mbrojtja e të dhënave personale dhe ndërtimi i besimit të konsumatorëve të blerjet online janë kritike.
- Sistemet e shpërndarjes, si ato postare dhe të korrierëve, duhet të jenë efikase dhe të besueshme për të përballuar vëllimin në rritje të tregtisë elektronike ndërkufitare dhe kombëtare.
- Nevojitet rritje e aftësive digjitale si tek bizneset ashtu edhe tek konsumatorët për të shfrytëzuar plotësisht mundësitë e e-commerce.
- Aftësia e institucioneve shqiptare për të zbatuar dhe monitoruar rregullat e BE-së në mënyrë efektive, si dhe për të adresuar shpejt mosmarrëveshjet, është thelbësore.

Shqipëria ka bazën ligjore të nevojshme dhe ka potencial për të zbatuar rregullat e e-commerce të BE-së. Megjithatë, procesi i integritetit në BE kërkon jo vetëm transpozimin e ligjeve, por edhe forcimin e kapaciteteve institucionale, përmirësimin e infrastrukturës dhe ndërtimin e një mjedisi të besueshëm për transaksionet digjitale. Puna vazhdon në kuadër të kapitujve të negociatave për anëtarësimin në BE.

Aplikimi i plotë i ndryshimeve të **Direktivës së TVSH-së (2006/112/EC)** dhe rregulloreve zbatuese të ndryshuara nga **Direktivat (EU) 2017/2455 dhe 2019/1995** për tregtinë elektronike në

kushtet aktuale të Shqipërisë është **një proces gradual dhe i vështirë**, por bëhet i nevojshëm si vend kandidat për BE-në.

Këto Direktiva, sidomos ato që përmendëm lidhur me sistemin **One Stop Shop (OSS)** dhe **Import One Stop Shop (IOSS)**, janë thelbi i rregullave të reja të TVSH-së së BE-së për shitjet B2C (Biznes te Konsumatori) në distancë.

3. Kuadri ligjor dhe përafrimi

Ligji shqiptar i TVSH-së (aktualisht Nr. 92/2014) është hartuar në kuadër të përafrimit me *acquis communautaire* (legjislacionin e BE-së), duke ndjekur parimet kryesore të Direktivës 2006/112/EC.

Shqipëria ka rregulla për të përcaktuar vendin e furnizimit të mallrave dhe shërbimeve, duke përfshirë ato ndërkombëtare (siç janë shërbimet digjitale të furnizuara nga jo-rezidentët), gjë që është një parim themelor i BE-së.

4. Kapaciteti i Zbatimit dhe sfidat aktuale

Zbatimi i rregullave specifike të e-commerce të BE-së, si **OSS** dhe **IOSS**, kërkon investime dhe transformime të rëndësishme që përbëjnë sfidën kryesore:

- a) Sistemi OSS/IOSS: Këto mekanizma kërkojnë që administrata tatimore shqiptare (Drejtorja e Përgjithshme e Tatimeve - DPT) të jetë në gjendje të:
 - Zhvillojë një sistem informatik të integruar, të sigurt dhe të besueshëm për regjistrimin, deklarimin dhe pagesën e TVSH-së nga/për bizneset shqiptare që shesin në BE (ose anasjelltas, kur Shqipëria të jetë anëtare) përmes një pike të vetme kontakti.
 - Shkëmbejë automatikisht informacion me autoritetet tatimore të BE-së, duke garantuar saktësinë e të dhënave dhe respektimin e afateve.
- b) TVSH për Importet e Vogla: Rregulli i BE-së që heq përjashtimin e TVSH-së për mallrat me vlerë nën 22 € (tani të gjitha mallrat paguajnë TVSH) dhe përdorimi i IOSS-it kërkojnë një bashkëpunim të ngushtë ndërmjet DPT-së dhe Doganave dhe një sistem modern doganor.
- c) Edukimi dhe Trajnimi: Kapaciteti i ekspertëve tatimorë dhe i vetë bizneseve për të kuptuar dhe zbatuar këto rregulla komplekse (sidomos për vendin e furnizimit dhe normat e TVSH-së në shtetet e ndryshme të BE-së) është i kufizuar dhe kërkon investime në burime njerëzore.

Si përfundim, Shqipëria ende nuk i ka funksionale sistemet OSS dhe IOSS, pasi ato janë krijuar për tregun e brendshëm të BE-së. Megjithatë, si pjesë e procesit të anëtarësimit, Shqipëria duhet t'i transpozojë dhe t'i zbatojë gradualisht këto rregulla. Aftësia për të zbatuar këto Direktiva lidhet drejtpërdrejt me reformën e Administratës Tatimore dhe Doganore, të cilat janë ndër fushat më sfiduese në procesin e integritimit evropian.

VIII. RRUGA MË E MIRË PËR SHQIPERINË PËR ZBATIMIN E RREGULLAVE TË BE LIDHUR ME E-COMERCE DHE TVSH

Rruga më e mirë që Shqipëria duhet të ndjekë për të zbatuar rregullat e BE-së lidhur me e-commerce dhe TVSH-në, duke iu referuar sidomos Direktivave të reja (si ato për sistemet **OSS/IOSS**), kërkon një qasje të koordinuar që kombinon **ndryshimet ligjore, transformimin digjital dhe forcimin e kapaciteteve njerëzore**.

Kjo rrugë mund të ndahet në këto faza dhe fusha kryesore:

1. Përfundimi i Harmonizimit Ligjor (Transpozimi)

Shqipëria duhet të sigurojë që kuadri ligjor të jetë 100% në përputhje me *acquis* e TVSH-së së BE-së për e-commerce:

- Transpozimi i plotë dhe i saktë: Të transpozohen pa vonesë ndryshimet e Direktivave të TVSH-së (veçanërisht Direktivave 2017/2455 dhe 2019/1995) në legjislacionin kombëtar. Kjo përfshin njohjen e sistemeve OSS (One Stop Shop) dhe IOSS (Import One Stop Shop) dhe përcaktimin e rregullave për shitjet në distancë (B2C) brenda dhe jashtë Shqipërisë, me qëllim që të jenë gati kur Shqipëria të anëtarësohet.

2. Transformimi digjital i Administratës Tatimore dhe Doganore

Kjo është faza më kritike dhe kërkon investime të mëdha:

- Zhvillimi i Platformave IT për TVSH-në: Të krijohet infrastruktura IT e nevojshme për të mbështetur sistemet e unifikuar të deklarimit të TVSH-së (simulimet e OSS/IOSS), duke mundësuar regjistrimin, deklarimin dhe pagesën elektronike nga një pikë e vetme kontakti.
- Integrimi i Sistemeve (DPT & Dogana): Të integrohen sistemet e Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve (DPT) me ato të Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave (DPD) për të menaxhuar në mënyrë efikase fluksin e mallrave me vlerë të ulët dhe zbatimin e TVSH-së në kufi, sidomos për importet B2C.
- Interoperabiliteti Ndërkombëtar: Përgatitja e sistemeve shqiptare për shkëmbimin elektronik të të dhënave (VIES, MOSS/OSS) me sistemet e BE-së, pasi kjo është një kërkesë thelbësore për tregun e brendshëm evropian.

3. Forcimi i kapaciteteve njerëzore dhe ndërtimi i besimit

Ndryshimi teknologjik duhet të shoqërohet me ndryshime kulturore dhe të aftësive:

- Trajnim i Stafit Administrativ: Të trajnohet në mënyrë të vazhdueshme stafi i DPT-së dhe DPD-së për të kuptuar dhe zbatuar rregullat e reja të TVSH-së në e-commerce, duke përfshirë përcaktimet e reja për "vendin e furnizimit" dhe "personin e tatueshëm".

- Ndërgjegjësimi i Bizneseve: Të ofrohet mbështetje dhe trajnime të synuara për ndërmarrjet dhe bizneset e e-commerce në Shqipëri, për t'i ndihmuar ato të kuptojnë detyrimet e tyre të reja fiskale kur shesin në tregun e BE-së dhe anasjelltas.
- Siguria Kibernetike: Të forcohen masat e sigurisë kibernetike në platformat e reja tatimore dhe të thellohet zbatimi i rregullave për Mbrojtjen e të Dhënave Personale pasi besimi i konsumatorëve në transaksionet online është jetik.

Përmbledhje e Veprimeve Kyçe

Fusha	Veprimi Kryesor	Përfitimi
Ligjor	Transpozimi i plotë i Direktivave të TVSH-së për e-commerce (OSS/IOSS).	Baza ligjore gati për anëtarësim.
Teknologjik	Ndërtimi i platformave digjitale të TVSH-së dhe integrimi me Doganën.	Lehtësim i tregtimit ndërkufitar, rritje e të ardhurave.
Njerëzor	Trajnim i detajuar i stafit dhe ndërgjegjësimi i bizneseve.	Zbatim efikas dhe rritje e pajtueshmërisë tatimore.

Duke ndjekur këtë rrugë, Shqipëria jo vetëm përmbush kërkesat e BE-së, por gjithashtu modernizon administratën e saj dhe lehtëson tregtinë për bizneset shqiptare në tregun digjital global.

4. Sfidat aktuale

Ndërtimi i platformave është thelbësor, pasi kjo është sfida më e madhe teknike dhe financiare në zbatimin e rregullave të TVSH-së të BE-së për e-commerce. Ndërtimi i këtyre platformave nënkupton një ndërhyrje serioze në sistemet aktuale të administratës tatimore dhe doganore.

a. Platforma e Deklarimit Unik (OSS / IOSS)

Edhe pse Shqipëria nuk është anëtare e BE-së, ajo duhet të përgatitet për të menaxhuar në të ardhmen shitjet e bizneseve të saj drejt BE-së dhe anasjelltas, sipas parimeve të këtyre sistemeve.

- Regjistrimi dhe ID-ja e TVSH-së (VAT ID): Krijimi i një moduli që lejon bizneset shqiptare të regjistrohen në mënyrë elektronike për shitjet në distancë dhe të marrin një numër unik identifikimi (në të ardhmen i ngjashëm me një numër OSS/IOSS).
- Deklarimi i Thjeshtuar: Zhvillimi i një formulari elektronik të thjeshtuar, ku bizneset mund të deklarojnë dhe paguajnë TVSH-në në mënyrë kumulative për të gjitha shtetet e BE-së

(sipas normave të tyre) ose për Shqipërinë. Kjo platformë duhet të menaxhojë monedha të ndryshme dhe konvertimet.

- Siguria dhe Autentifikimi: Sigurimi që qasja në platformë të jetë e mbrojtur dhe të përdoret autentifikimi i fortë për të garantuar identitetin e deklaruesit.

b. Integrimi i Doganës dhe Tatimeve (IOSS)

Sistemi IOSS lejon që TVSH-ja për importet B2C (deri në 150 €) të paguhet nga konsumatori në momentin e blerjes (dhe jo kur mbërrin në doganë). Kjo kërkon një ndërveprim të shkëlqyer ndërmjet dy institucioneve:

- Lidhja DPT - DPD: Duhet të ndërtohet një "urë" (interface) digjitale ku Dogana mund të verifikojë nëse një dërgesë e-commerce ka një numër unik IOSS dhe nëse TVSH-ja është paguar tashmë.
- Menaxhimi i të Dhënave të Paketave: Dogana duhet të jetë në gjendje të përpunojë të dhënat elektronike (siç janë deklaratat e importit të reduktuara) nga transportuesit dhe shërbimet postare në kohë reale.
- Eliminimi i dyfishimit të taksimit: Qëllimi është të parandalohet që TVSH-ja të paguhet dy herë (njëherë në momentin e blerjes dhe njëherë në doganë).

c. Përgatitja për Shkëmbimin e të Dhënave (Interoperabiliteti)

Platforma duhet të jetë e përgatitur të komunikojë me sistemet e tjera evropiane, një proces ky i njohur si interoperabiliteti.

5. Rruga përpara, Projektet dhe Asistenca

a) Ndërtimi i platformave nuk bëhet lehtë. Rruga më e mirë e që sugjerohet përfshin:

1. Analizë Detajuar (Gap Analysis): Vlerësim i saktë i asaj që ka DPT dhe DPD aktualisht dhe çfarë duhet ndryshuar për të arritur standardet e BE-së.
2. Asistencë Teknike e BE-së: Shqipëria duhet të shfrytëzojë maksimalisht fondet e IPA-s (Instrumenti i Asistencës së Para-Anëtarësimit) dhe ekspertizën e BE-së (si TAXUD, FISCALIS, CUSTOMS 21-27, etj) për të zhvilluar, testuar dhe zbatuar këto sisteme.
3. Faza Pilot: Përpara zbatimit në shkallë të plotë, të krijohen projekte pilot për të testuar funksionalitetin e platformave, duke përfshirë një grup të vogël biznesesh dhe transportuesish.

Pa këto platforma moderne dhe të integruara, zbatimi i rregullave të e-commerce të BE-së (me parimin e destinacionit) mbetet kryesisht në letër.

b) Lidhja e një Marrëveshje me BE (duke bërë njëkohësisht edhe përafrimin e plotë të rregullave të BE për e-commerce) për të pasur akses në përdorimin e sistemeve OSS / IOSS, si një zgjidhje alternative

Aktualisht, përmes një marrëveshjeje të thjeshtë bilaterale duket e pamundur, por mundet në mënyrë indirekte dhe kjo do të ndryshojë kur Shqipëria të anëtarësohet.

Sistemet OSS (One Stop Shop) dhe IOSS (Import One Stop Shop) janë instrumente të krijuara për tregun e brendshëm të BE-së dhe funksionojnë vetëm midis vendeve anëtare të BE-së.

Praktikisht këto sisteme janë të ndërlidhura me sistemet qendrore të BE-së (si VIES – VAT Information Exchange System) dhe kërkojnë shkëmbim të besueshëm dhe automatik informacioni midis administratave tatimore. Kjo besueshmëri dhe ky ndërveprim janë të rezervuara për shtetet anëtare të BE-së (dhe disa territore shumë specifike).

Siç e theksuam, kërkohet një kapacitet i lartë teknik nga DPT dhe DPD për të krijuar dhe mirëmbajtur pikat e kontaktit (aplikimet) dhe për të garantuar shkëmbimin e të dhënave.

Megjithatë, bizneset shqiptare që shesin mallra apo shërbime tek konsumatorët (B2C) në BE, mund të përdorin IOSS-in dhe OSS-in, por jo përmes Administratës Tatimore Shqiptare:

- Përmes Përfaqësuesit Fiskal (Fiscal Representative): Bizneset shqiptare (jo-BE) shpesh duhet të regjistrohen për TVSH-në në një shtet anëtar të BE-së dhe të caktojnë një përfaqësues fiskal, i cili pastaj i lejon ato të përdorin sistemin OSS/IOSS të atij shteti anëtar.
- Përdorimi i Platformave (Marketplaces): Nëse një biznes shqiptar shet përmes një platforme të madhe online (p.sh., Amazon, eBay), platforma shpesh bëhet e detyruar të mbledhë dhe të paguajë vetë TVSH-në, duke përdorur sistemin IOSS të saj.

Si përfundim, kjo është një strategji shumë racionale dhe ambicioze, e cila me të vërtetë mund të kursejë kohë dhe para në planin afatgjatë. Si alternativë është teknikisht e mundur, por kërkon një vendim politik të veçantë nga BE-ja dhe tejkalon marrëdhëniet standarde aktuale me vendet kandidate.

Qasja e Shqipërisë në rrjetet e sigurta të BE-së kërkon një vendim të posaçëm nga Këshilli i BE-së dhe Komisioni Evropian. Kjo kërkon një nivel të lartë besimi në sigurinë kibernetike të Shqipërisë, integritetin e të dhënave dhe kapacitetin për të menaxhuar transaksionet fiskale të BE-së.

c. Modeli i protokollit të veçantë që ka Mbretëria e Bashkuar si një alternativë

Përdorimi i Protokollit të veçantë të Mbretërisë së Bashkuar (ose më saktë, Protokollit i Irlandës së Veriut) si model për Shqipërinë, duket si skenar i pa zbatueshëm dhe nuk do të siguronte qasje në sistemet OSS/IOSS.

Protokollit i Irlandës së Veriut është një marrëveshje unike dhe shumë specifike e krijuar për të menaxhuar pasojat e Brexit-it dhe për të ruajtur paqen në ishullin e Irlandës.

Protokollit u hartua për të shmangur një kufi të fortë midis Irlandës së Veriut (MB) dhe Republikës së Irlandës (BE). Ai e lë IN-në *de facto* të aplikojë rregullat e tregut të vetëm të BE-së dhe të unionit doganor për mallrat, ndërsa mbetet pjesë e territorit doganor të MB-së.

Shqipëria është një vend kandidat dhe një vend i tretë në raport me BE-në. Nuk ka lidhje historike, gjeografike apo tregtare të krahasueshme që kërkojnë një trajtim të tillë të veçantë si masë urgjence politike.

Mbretëria e Bashkuar si e tërë nuk ka akses në sistemet e TVSH-së të BE-së si VIES apo OSS/IOSS. Megjithatë, Irlanda e Veriut ka akses tek këto sisteme *sepse* aplikon ligjet e BE-së për TVSH-në në furnizimin e mallrave dhe mbetet subjekt i Direktivës së TVSH-së të BE-së. Ky akses është një *detyrim* për BE-në, jo një zgjedhje.

BE-ja nuk ka asnjë detyrim ligjor apo politik për t'i dhënë Shqipërisë (si vend i tretë) akses në rrjetin e saj të IT-së fiskale. Një marrëveshje e ngjashme do të kërkonte nga BE-ja që të hapte sistemet e saj tepër të sigurta për një juridiksion jashtë unionit, gjë që rrezikon integritetin e të gjithë sistemit.

ç) Modeli i Norvegjisë dhe Zvicrës

Përdorimi i modelit të Norvegjisë apo Zvicrës si referencë për qasjen e Shqipërisë te rregullat e e-commerce të BE-së dhe TVSH-së (OSS/IOSS) është më i vlefshëm se ai i Mbretërisë së Bashkuar, por ka nuancat e veta dhe kufizimet specifike.

Asnjë nga këto vende nuk ka akses të drejtpërdrejtë në sistemet OSS/IOSS të BE-së siç e kanë vendet anëtare, por ata përdorin zgjidhje të ndryshme për të menaxhuar marrëdhëniet e tyre tregtare.

- ***Modeli i Norvegjisë (EFTA/EEA)***

Norvegjia është pjesë e Zonës Ekonomike Evropiane (EEA). Kjo e detyron atë të adoptojë pjesën më të madhe të legjislacionit të Tregut të Brendshëm të BE-së, përfshirë disa pjesë të rëndësishme të legjislacionit të TVSH-së.

- Përafrimi i Rregullave: Norvegjia është e detyruar të harmonizojë rregullat e saj për e-commerce dhe TVSH-në me parimet e BE-së.
- Sistemi Norvegjez VOEC (VAT on E-Commerce): Norvegjia ka krijuar sistemin e saj të quajtur VOEC, i cili është në thelb një version *kombëtar* i sistemit IOSS të BE-së. Ky sistem u lejon shitësve të huaj që shesin te konsumatorët norvegjezë të regjistrohen një herë në Administratën Tatimore Norvegjeze dhe të paguajnë TVSH-në në mënyrë të thjeshtuar, duke eliminuar TVSH-në në kufi për dërgesat e vogla.
- Qasja në OSS/IOSS të BE-së: Bizneset Norvegjeze që shesin në BE nuk mund të përdorin sistemin e tyre VOEC për shitjet në BE. Në vend të kësaj, ato trajtohen si çdo biznes tjetër jo-BE dhe duhet të regjistrohen për TVSH-në në një shtet anëtar të BE-së dhe pastaj të kenë akses në OSS/IOSS përmes atij shteti ose përmes një përfaqësuesi fiskal.

Vlerësimi për Shqipërinë: Ky model tregon se si një vend jo-BE mund të ndërtojë sistemin e tij (si VOEC) duke përdorur parimet e BE-së, duke e bërë tregtinë e-commerce më të thjeshtë për veten. Shqipëria mund të ndërtojë një sistem "Shqiptar IOSS/OSS" për furnizimet e shitësve të huaj te konsumatorët shqiptarë, ndërsa përgatitet për integrim.

- **Modeli i Zvicrës**

Zvicra nuk është pjesë e BE-së apo EEA-së dhe ka një marrëdhënie tregtare të bazuar në marrëveshje dypalëshe.

- Autonomi Tatimore: Zvicra ruan pavarësinë e plotë mbi ligjet e saj të TVSH-së. Ajo ka ligje të veçanta për shitjet në distancë dhe përdor pragje të larta të TVSH-së për mallrat e importuara.
- Sistemi Zviceran: Nëse një shitës i huaj shet mallra në Zvicër mbi një prag të caktuar (p.sh., 100,000 CHF në vit), ai duhet të regjistrohet për TVSH-në në Zvicër. Kjo i ngjan sistemit të vjetër të BE-së para OSS/IOSS.
- Qasja në OSS/IOSS të BE-së: Bizneset Zvicerane që shesin në BE, si ato Norvegjeze, trajtohen si biznese të vendeve të treta. Ato duhet të përdorin OSS/IOSS duke u regjistruar në një shtet anëtar të BE-së (zakonisht me ndihmën e një përfaqësuesi fiskal) ose përmes një platforme tregtare.

Vlerësimi për Shqipërinë: Modeli zviceran tregon më pak përputhshmëri dhe autonomi më të madhe. Kjo nuk është rruga e duhur për Shqipërinë, e cila ka qëllim anëtarësimin.

Rruga më e mirë dhe më efikase për Shqipërinë mbetet:

1. Harmonizimi i Plotë Ligjor: Transpozimi i plotë i rregullave të BE-së për TVSH-në dhe e-commerce (modeli i Norvegjisë përsa i përket detyrimit për përafrim).
2. Krijimi i "Albanian IOSS" (Sistem IOSS Kombëtar): Të ndërtohet një platformë digjitale e vetë-administruar sipas standardeve të BE-së, e cila lehtëson pagesën e TVSH-së nga shitësit e huaj te konsumatorët shqiptarë (si modeli norvegjez VEOC).
3. Përgatitja për Lidhjen (Plug-in): Kjo platformë të dizajnohet që të mund të lidhet lehtësisht me sistemet qendrore të BE-së në ditën kur Shqipëria anëtarësohet.

Kjo qasje ofron përfitime të menjëhershme (formalizimi i tregut digjital dhe rritja e të ardhurave) duke siguruar që çdo shpenzim në IT të jetë një investim i drejtpërdrejtë drejt anëtarësimin në BE.

IX. VËSHTRIM I SHKURTËR I ZHVILLIMEVE TË E-COMERCE NË VENDET FQINJE: MALI I ZI DHE SERBI

1. Mali i Zi, si vend kandidat për anëtarësim në BE dhe si vend që përdor Euron, ka një qasje shumë të ngjashme me Shqipërinë përse i përket detyrimeve ndaj rregullave të BE-së, veçanërisht për e-commerce dhe TVSH-në, edhe pse shpesh është quajtur lider në procesin e negociatave.

Qasja e Malit të Zi për e-commerce dhe TVSH-në në raport me BE-në mund të përmbledhet si më poshtë:

a. Harmonizimi Ligjor (Kapitulli 16)

Mali i Zi, ashtu si Shqipëria, është në proces të **harmonizimit të legjislacionit të tij tatimor** (Kapitulli 16: Tatimet) me *acquis* të BE-së.

- Detyrimi për Transpozim: Qeveria Malazeze ka detyrimin t'i transpozojë në ligjin vendas Direktivën e TVSH-së të BE-së dhe ndryshimet e saj, duke përfshirë ato që lidhen me sistemet OSS (One Stop Shop) dhe IOSS (Import One Stop Shop) për shitjet në distancë.
- Parimi i Destinacionit: Mali i Zi, për shitjet e shërbimeve digjitale (B2C) nga kompanitë e huaja drejt konsumatorëve malazezë, tashmë duhet të ndjekë parimin e BE-së ku TVSH-ja paguhet në vendin e konsumatorit.
- Sistemi i TVSH-së Ekzistues: Ligji i TVSH-së i Malit të Zi është hartuar në përputhje me Direktivën e vjetër të BE-së. Megjithatë, si të gjithë vendet candidate, ai duhet të përditësojë rregullat për të akomoduar ndryshimet e fundit (OSS/IOSS).

b. Qasja Teknike dhe Zbatimi i OSS/IOSS

Ajo që vlen për Shqipërinë vlen edhe për Malin e Zi: Ai nuk ka akses direkt në platformat e IT-së të BE-së.

- Pa Akses Direkt: Mali i Zi, si vend jo-anëtar, nuk ka akses në rrjetet e sigurta të BE-së që përdoren për të shkëmbyer të dhëna për TVSH-në (VIES, OSS/IOSS).
- Bizneset Malazeze: Për të shitur në BE, bizneset malazeze trajtohen si çdo biznes tjetër nga një vend i tretë: ato duhet të regjistrohen për TVSH në një shtet anëtar të BE-së dhe të përdorin sistemin OSS/IOSS të atij shteti anëtar, shpesh nëpërmjet një përfaqësuesi fiskal (Fiscal Representative).
- Përgatitja e Sistemit Kombëtar: Sfida kryesore e Malit të Zi është e njëjtë me Shqipërinë: ndërtimi i platformave kombëtare që janë në gjendje të funksionojnë sipas standardeve të BE-së dhe që mund të lidhen me sistemet e BE-së ditën e anëtarësimit.

c. Përparësitë dhe Sfidat e Përbashkëta me Shqipërinë

Për Malin e Zi dhe Shqipërinë ka dy pika kyçe shumë të ngjashme:

Fusha	Përshkrimi	Përfundimi për Mal të Zi / Shqipëri
Monedha (Euro)	Mali i Zi përdor Euron.	Kjo <i>teorikisht</i> mund të lehtësojë transaksionet, por nuk ndryshon detyrimin për të harmonizuar ligjin e TVSH-së sipas <i>acquis</i> dhe nuk garanton akses në sistemet e IT-së.
Përdorimi i Fondeve	Mali i Zi, si Shqipëria, merr Këto fonde janë esenciale për financimin e ndihmë financiare (përmes IPA) transformimit digjital dhe të platformave të reja nga BE-ja.	tatimore që do t'i bëjnë vendet gati për OSS/IOSS.
Qasja e Thjeshtuar (SEPA)	Të dyja vendet, Shqipëria dhe Ky është një hap i madh përpara për transaksionet Mali i Zi, kohët e fundit janë financiare (pagesat ndërkufitare me euro), por është i bashkuar në Zonën e Tregut Unik ndarë nga sistemi i TVSH-së (OSS/IOSS), që është një të Pagesave në Euro (SEPA).	rrjet shkëmbimi informacioni tatimor dhe doganor.

Në përgjithësi, Mali i Zi ndjek të njëjtën rrugë si Shqipëria: përgatitjen e kuadrit ligjor dhe ndërtimin e kapaciteteve teknike në pritje të anëtarësimit, pa pasur mundësinë e qasjes direkte në sistemet OSS/IOSS para atij momenti.

Marrëdhënia e Serbisë me rregullat e TVSH-së të BE-së, sidomos për e-commerce (OSS/IOSS), është shumë e ngjashme me atë të Shqipërisë dhe Malit të Zi, pasi të gjitha janë vende kandidate. Serbia është në proces të përafrimit të plotë ligjor, por nuk ka qasje të drejtpërdrejtë në sistemet e IT-së të BE-së (OSS/IOSS) si anëtare e saj.

Ashtu si Mali i Zi dhe Shqipëria, Serbia ka vendosur tashmë rregulla që adresojnë furnizimin e shërbimeve digjitale. Ofruesit e shërbimeve digjitale nga jashtë (p.sh, Netflix, Spotify, Amazon, etj.) duhet të regjistrohen për TVSH-në në Serbi dhe të paguajnë TVSH-në serbe (me normë 20%) në vendin ku është konsumatori (parimi i destinacionit). Sfida më e madhe, si për të gjithë Ballkanin Perëndimor, mbetet zbatimi i rregullave për shitjen në distancë të mallrave (pjesa e IOSS).

Serbia duhet të përshtatë ligjin e saj për të rregulluar TVSH-në për mallrat me vlerë të ulët që importohen nga jashtë dhe që u shiten konsumatorëve (B2C). Kjo do të kërkojë ose futjen e pragjeve të reja të TVSH-së ose ndërtimin e një sistemi të ngjashëm me IOSS (siç është VOEC në Norvegji, si model). Për shitjet nga Serbia drejt BE-së, situata është e njëjtë me Shqipërinë dhe Malin e Zi. Serbia mbetet një "vend i tretë" për TVSH-në.

Bizneset serbe nuk mund të përdorin sistemin kombëtar tatimor serb për të deklaruar TVSH-në në BE. Ato duhet, të regjistrohen drejtpërdrejt për TVSH-në në çdo shtet anëtar të BE-së ku shesin (rruga e vjetër dhe e shtrenjtë) ose të përdorin një Përfaqësues Fiskal (Intermediary) në një shtet anëtar të BE-së për të përdorur sistemet OSS/IOSS të atij shteti.

X. TENDENCAT GLOBALE NË TAKSIMIN E E-COMMERCE

Tendenca kryesore globale është kalimi nga taksimi në kufi (import) në taksim në **pikën e shitjes** (originë e transaksionit), duke e vendosur barrën e mbledhjes së TVSH-së tek platformat dhe tregtarët.

Tendenca	Mekanizmi Global Kryesor
1. Taksimi në Pikën e Shitjes (Parimi i Destinacionit)	Paketa e TVSH-së në E-commerce e BE-së (OSS/IOSS). Ky sistem i ri i TVSH-së siguron që taksat të paguhet në vendin ku është konsumatori, jo aty ku është shitësi.
2. Përgjegjësia e Platformës (Marketplace Liability)	Direktiva e BE-së dhe Modelet e Mbretërisë së Bashkuar/Australisë. Platformat e mëdha dixhitale (Marketplaces) konsiderohen ligjërisht si shitës (<i>deemed supplier</i>) dhe bëhen përgjegjëse për llogaritjen dhe pagesën e TVSH-së.
3. Shkëmbimi i Detyrueshëm i Informacionit	Rregullorja DAC7 e BE-së dhe CRS/AEOI të OECD. Kërkon që platformat dixhitale të raportojnë të dhënat e shitësve të tyre tek autoritetet tatimore të vendit ku këta shitës janë rezidentë.
4. Lufta kundër Nënçmimit (Undervaluation)	Heqja e pragjeve të përjashtimit të TVSH-së në import (p.sh. BE-ja hoqi pragun 22 € për TVSH dhe është në fazën e heqjes së pragut prej 150 € për përjashtimin nga tarifa doganore).

BIBLIOGRAFIA

- Ligji Nr. 92/2014 “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar;
- Ligji Nr. 9920, datë 19.5.2008 “Për procedurat tatimore në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar;
- Udhëzim Nr. 6, datë 30.1.2015 “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar;
- Ligji Nr. 102/2014 “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 651, datë 10.11.2017 “Për dispozitat zbatuese të ligjit nr. 102/2014, "Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë", i ndryshuar;
- Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the Common system of Value Added Tax, i ndryshuar;
- Council Implementing Regulation (EU) No 282/2011 of 15 March 2011 laying down implementing measures for Directive 2006/112/EC on the Common system of Value Added Tax, i ndryshuar;
- Council Directive 2006/79/EC of 5 October 2006 on the Exemption from Taxes of imports of small consignments of goods of a non-commercial character from third countries, i ndryshuar;
- Council Directive 2009/132/EC of 19 October 2009 determining the scope of Article 143(b) and (c) of Directive 2006/112/EC as regards exemption from value added tax on the final importation of certain goods, i ndryshuar;
- Explanatory Notes on VAT e-commerce rules Council Directive (EU) 2017/2455 Council Directive (EU) 2019/1995 Council Implementing Regulation (EU) 2019/2026
- COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Serbia 2024 Report *Accompanying the document* COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF REGIONS 2024 Communication on EU enlargement policy
- COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Montenegro 2024 Report *Accompanying the document* COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF REGIONS 2024 Communication on EU enlargement policy
- COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Albania 2024 Report *Accompanying the document* COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF REGIONS 2024 Communication on EU enlargement policy
- OECD/IMF/UNCTAD/WTO. (2023). Handbook on Measuring Digital Trade: Second Edition. Geneva: WTO. Retrieved from https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/digital_trade_2023_e.pdf